

Qur'anic Components for Enhancing the Performance of the Armed Forces in Achieving a Resilient Economy from the Perspective of Imam Khamenei (May His Shadow Endure)*

Yousef Yousefabadi*, Amel Hassan Mazaheri*

Abstract

In the contemporary era, the economy and livelihood form fundamental pillars of national and international power, playing a critical role in security dynamics. A resilient economy, based on Qur'anic teachings, offers a framework capable of withstanding external threats. The armed forces, bearing the primary responsibility for ensuring security, play a vital role in supporting and implementing this economic model. This study aims to identify and analyze the Qur'anic components that contribute to enhancing the performance of the armed forces in achieving a resilient economy, grounded in the views of Imam Khamenei (may his shadow endure), the Commander-in-Chief of the Armed Forces. Utilizing a comparative-analytical method and content analysis of Imam Khamenei's statements, the research extracts key Qur'anic principles that guide military effectiveness. The findings indicate that spiritual empowerment, resistance, sincerity, enemy recognition, unity, defense preparedness, and public service are emphasized within Imam Khamenei's defense doctrine. These components not only contribute to the operational efficacy of the armed forces but also play a fundamental role in realizing economic resilience. Practical strategies such as frugality, consumption reform, and optimal use of internal resources are also proposed within the framework of Qur'anic guidance to strengthen this model.

Keywords: Qur'anic thought; Imam Khamenei; Resilient economy; Armed forces; Spiritual component

*. Received: ۱۴/۰۸/۱۴۰۳ SH (۰۴/۱۱/۲۰۲۴ CE) and Accepted: ۱۷/۱۱/۱۴۰۳ SH (۰۵/۰۲/۲۰۲۵ CE).

*. PhD Candidate in Qur'an and Sciences, Al-Mustafa International University. Corresponding Author: yusefabadiyusef@gmail.com

*. PhD in Qur'an and Sciences (Educational Sciences specialization), Al-Mustafa International University, Faculty of Qur'an and Hadith Studies. (muzaheri۲۰۰۷@gmail.com)

می گویند برمی داریم؛ اما شرطش این است که این کار باید انجام بگیرد؛ این خب خیلی چیز خطرناکی است، خیلی چیز مهمی است؛ این شرطها ممکن است که شرطهای به شدت گمراه کننده و هلاک کننده ای باشد. در یک چنین وضعی انسان چه کار باید بکنند؟ اینجا انسان متوجه می شود که علاج این، «فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتَ وَ مَنْ تَابَ مَعَكَ» (هود/۱۱۲) است. (بیانات رهبری در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۹۹/۱۲/۰۴، <https://khl.ink/f/>، ۴۷۳۹۶)

قرآن کریم، راه رسیدن به تمام مقاصد، مخصوصاً پیروزی بر دشمنان را مقاومت و ایستادگی دانسته و می فرماید: «إِنَّ فِي آيَاتِهِ لَبَآئَاتٍ لِّمَنْ أَنْتَبَهَ تَتْلُوهُ لَعَلَّ يَلْتَكْفُرَ أَوْ يُسْأَلُ عَنِ حُكْمِهَا أَلَمْ يَلْمِزْهُمْ عَزَمْتَ إِنِّي أُعْزَمُ وَأَنَا لَتَلَوَّاتٍ أَوْ يَخْتَفِرُونَ» (فصلت/۳۰). مفسرین در تفسیر «ثُمَّ اسْتَقَامُوا» می گویند: (استمروا علی أن الله ربهم وحده) برخی گفته اند: (استقاموا علی طاعته و أداء فرائضه) برخی نیز به استقامت در افعال تفسیر کرده اند (طبرسی، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ۱۳۷۲ ش: ۱/۹). این آیه تعبیر جامعی است که در حقیقت همه نیکی ها و صفات برجسته را در بر دارد، نخست دل به خدا بستن و ایمان محکم به او پیدا کردن، سپس تمام زندگی را به رنگ ایمان در آوردن و در محور آن قرار دادن و استقامت کردن تا زمان مرگ. این یک رمزی است که هر گاه مسلمانان بدان عمل نموده اند، اسباب پیروزی و عزت آنها فراهم شده است و هر زمانی که به این آیه عمل نشده، باعث شکست مسلمانان شده، اکنون نیز که در حال جنگ اقتصادی هستیم می بینیم رهبر گرامی با توجه به این آیات مسلمانان را دعوت به استقامت و اقتصاد مقاومتی می نماید.

در آیه ای دیگر می خوانیم: «لَا اسْلَاطَ لَكُمْ إِلَّا بِالْحَقِّ وَ تَقْوَى الْوَعْدِ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى الْغُلَامِ مَثَلٌ ذُلًّا مُبَرَّجًا» (هود/۱۱۲)؛ در تفسیر روح البیان از بحر العلوم نقل می کند که استقامت بر تمام حدود خدا، آن طوری که شایسته اوست، گویا از عهده بشر خارج است، به همین سبب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرموده: شیبیتی سوره هود «سوره هود مرا پیر کرد.» (اصفهان،

ایشان در جمع فرماندهان نیروی انتظامی فرمودند: «کار شما [نیروی انتظامی] از جمله کارهایی است که خیلی راحت می‌تواند نیت الهی و قصد قربت در آن راه پیدا کند. همه کارها را می‌شود برای خدا انجام داد؛ حتی تلاش معاش را هم می‌شود برای خدا انجام داد و قصد الهی کرد؛ اما در بعضی از کارها قصد خدایی کردن خیلی راحت‌تر است؛ از جمله کار شما. چون کار شما خدمت به جامعه است، خدمت به مردم است، خدمت به جمهوری اسلامی است، خدمت به اسلام است، نصرت اسلام است.... بنابراین قصد قربت، که شما بگویید خدایا! من این خدمتی که می‌کنم، این ساعتی که در اداره هستم، این ساعتی که سرپست هستم، این تلاشی که برای بهبود کار انجام می‌دهم، این پنج دقیقه‌ای که بیشتر از وقت مقرر در اداره می‌مانم و کار انجام می‌دهم، این را برای تو انجام می‌دهم، فرصتی است برای اینکه کار شما برای خدا انجام بگیرد» (بیانات رهبری در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی، ۱۳۹۴/۰۲/۰۶، <https://khl.ink/f/۲۹۵۳۱>). در استناد فرمایشات رهبری، آیات متعددی از قرآن سخن از خالصان و صداقت پیشه‌گان به میان آورده و با تعبیرات گوناگونی به آن پرداخته است، از جمله: «قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَلْبَسَ عِبْدَ اللَّهِ مَخْلَصًا لَهُ الدَّلِيلَ وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ» (زمر/۱۱). در این آیه، مشرکان را مأیوس می‌کند از اینکه آن حضرت به خواسته‌های آنان برگردد. «مخلصا» حاکی است که غیر خدا را دخالتی در عبادت من نخواهد بود (قرشی، تفسیر احسن الحدیث، ۱۳۷۷ش: ۹/۲۷۸). اخلاص یعنی اجابت دستورات و فرامین خداوند به این معنا که حرکات و سکنات، کارهای آشکار و مخفی انسان فقط برای خداوند باشد و هیچ کسی را در آن شریک قرار ندهد (تفسیر التستری: ص ۱۳).

در آیه دیگری می‌فرماید: «لَنْ يَنْفَعَكَ إِلاَّ إِلاَّ لِلَّهِ إِلاَّ لِلَّهِ . . . رَزَقَهُ عَمَّا» (انعام/۱۶۲) مفسران (نسک) را به معنای مطلق عبادت دانسته‌اند و (محيای) را تمام شئون زندگی مادی و افعال دانسته‌اند. (تفسیر من وحی القرآن، ج ۹، ص: ۳۹۵) و ذکر «نسک» بعد از

۴) دشمن شناسی

برای واکنش و تصمیم گیری در مقابل دشمن ابتدا باید او را شناخت و به اهداف او پی برد و نقاط ضعف و قوت او را بررسی کرد که این مسئولیت، اصلی ترین وظیفه نیروهای دفاعی، نظامی و انتظامی است. با پیروزی انقلاب اسلامی ایران عزم دشمنان در از بین بردن آن قرار گرفت. طرح نقشه های جدید در جهت دست درازی به خاک، هویت، فرهنگ و منافع ملت در دستور کار دشمنان واقع شد؛ لذا شناخت دشمن و شگردهایش در جهت خنثی سازی طرح و نقشه های او عوامل اصلی تداوم انقلاب است. اگر دشمن را خوب بشناسیم عملکرد ما در مقابله با او منجر به پیروزی می شود. رهبر معظم انقلاب در فرمایشات گوناگون خویش بر اهمیت دشمن شناسی تأکید فراوانی نموده اند. توصیه ایشان به مسئولین کشور این است که دشمن را درست بشناسند، فریب خدعه دشمن را نخورند. زیرا دشمن از طرق مختلف وارد می شود؛ گاهی دندان نشان می دهد، گاهی مشت نشان می دهد، آنچه در دل های نجس و سرشار از بغض و کینه آنها وجود دارد از اسلام و مسلمین و بخصوص جمهوری اسلامی، خیلی بیشتر از آن چیزی است که در حرف هایشان ظاهر می شود. فریب دشمن را نخورند، خدعه ی دشمن را قبول نکنند (در دیدار مردم آذربایجان شرقی، ۱۳۹۷/۱۱/۲۹، <https://khl.ink/f/> ۴۱۷۳۰).

یکی از ضعف های مسلمانان در مقابله با دشمنان عبارت است از عدم شناخت کافی و وافی از دشمن خود به نحوی که گاهی دشمن را خودی و دوست و خیر خواه و دلسوز می پندارند و دست دوستی و نیاز به سوی دشمن دراز می کنند که اثرات مخربی در روی مقابله با دشمن دارد؛ لذا خداوند تبارک و تعالی در آیات گوناگونی مسلمانان را از رابطه دوستی با دشمنان بر حذر داشته است و انگیزه ها و نیت درونی آنها را به ما شناسانده است؛ لذا باید تمام

نیز راز نگهداری و عدم افشای اسرار اقتصادی و راهکارهای دور زدن تحریم‌ها یکی از مؤلفه‌های مهم در عرصه تحقق اقتصاد مقاومتی است که نیروهای مسلح در بالاترین درجه از آمادگی باید دارا باشند.

۵) آمادگی همه‌جانبه

انسان عاقل در مقابل دشمن، خود را از هر جهتی بیمه می‌کند؛ یعنی در هر موضوعی که احتمال خطر می‌رود و از هر نقطه‌ای که احتمال می‌دهد دشمنش از آن جهت حمله خواهد کرد و ضعف و رخنه در آن وجود دارد باید آن ضعف را برطرف نماید. در حال حاضر که با تحریم‌های نظامی، ملت ایران خودش روی پای خود ایستاده و با شعار «ما می‌توانیم» به عزت و سربلندی رسیده است، دیگر دشمن حتی فکر حمله نظامی به ما را از فکر و ذهن خود بیرون برده و به راه‌های دیگری می‌اندیشد؛ اعم از اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و یا اجتماعی. یکی از ترفندهای دشمن خبیث تحریم‌های اقتصادی است که با این ابزار می‌خواهد جمهوری اسلامی را تضعیف و از پیشرفت آن جلوگیری و به خیال خود به زانو در بیاورد.

رهبر معظم انقلاب از سال‌های بسیار پیشین بر این امر خطیر توصیه و تأکید نموده‌اند و ارگان‌های مختلف کشور را برای تمرکز بر اقتصاد مقاومتی توصیه نموده‌اند که از جمله این ارگان‌ها نیروهای مسلح هستند و در دور زدن تحریم‌ها که کمک به اقتصاد مقاومتی نقش ویژه‌ای دارند. ایشان در فرمایشی در رابطه با آمادگی همه‌جانبه می‌فرمایند: دشمن، با اقتدار جمهوری اسلامی مخالف است؛ هر چه عنصر و مایه قدرت در جمهوری اسلامی است، دشمن با آن مخالف است. ما باید علی‌رغم دشمن، سعی کنیم عناصر قدرت را در داخل جمهوری اسلامی افزایش بدهیم. یکی همان علم است که شما در جریانش هستید؛ واقعاً میدان مبارزه است، مایه قدرت کشور است. یکی قدرت دفاعی است؛ ... سوم قدرت اقتصادی است؛ به

۱۰) صرفه جویی، مبارزه با اسراف، اصلاح الگوی مصرف

اگر یک جامعه‌ای بخواهد از لحاظ استحکام درونی اقتصاد خود به نقطه‌ای برسد که آسیب‌پذیر نباشد، یکی از کارهای واجبی که باید انجام بدهد، این است که اسراف و زیاده‌روی و مصرف‌گرایی و مانند این‌ها را کنار بگذارد.

رهبر معظم انقلاب اسلامی فرمودند: [از ویژگی‌های سیاست‌های اقتصاد مقاومتی] مسئله اصلاح الگوی مصرف است؛ مسئله صرفه‌جویی، پرهیز از ریخت‌وپاش، پرهیز از اسراف، پرهیز از هزینه‌گردهای زائد. البته در این زمینه خطاب اول من متوجه به مسئولان است؛ مسئولان نه فقط در زندگی‌های شخصی خودشان - که حالا آن یک مسئله درجه‌دو است - [بلکه] در درجه اول و در حوزه مأموریت خودشان باید به جد از ریخت‌وپاش پرهیز کنند. اگر چنانچه این شد؛ یعنی ما مسئولین کشور به این اصل پایبند بودیم، آن وقت این روحیه، این خصلت، این اخلاق، سرریز خواهد شد به مردم. ما امروز در بین مردم و کسانی که دستشان به دهانشان می‌رسد هم اسراف زیاد می‌بینیم، در خیلی از موارد اسراف وجود دارد؛ خطاب هم می‌کنیم به مردم، لکن این از جمله جاهایی است که «کونوا دُعاةً للناس بغير أنفسنکم» مردم را به غیر از زبانتان دعوت به دین کنید، (مجلسی، بحار الأنوار، ۱۳۶۳ ش: ۶۷/ ۳۰۹) مجموعه مسئولین کشور بایستی در شئون مجموعه تحت مدیریت خودشان به این توجه کنند: اسراف نباشد؛ الگوی مصرف، یک الگوی حقیقتاً عاقلانه، مدبرانه، اسلامی باشد. (در جلسه تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰، <https://khl.ink/f/>؛ ۲۵۷۹۵)؛ از نظر اسلام و قرآن اعتدال در مصرف و صرفه‌جویی به معنای مصرف درست و متناسب اصلی اساسی و از اصول نخستین اقتصاد اسلامی است که مؤمنان برای دستیابی به کمال شخصی و جمعی و امت اسلام برای رسیدن به جامعه نمونه و برتر می‌بایست آن را در نظام اقتصادی خویش در نظر بگیرند به همین

جهت قرآن در آیات مختلفی به این موضوع پرداخته است که این آیات مستندات فرمایشات مقام معظم رهبری در رابطه با صرفه جویی و اصلاح الگوی مصرف در اقتصاد مقاومتی تمام ارگانها مخصوصاً نیروهای مسلح است. از جمله این آیه است؛ «كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» (أنعام/۱۴۱)، "اسراف" به معنی تجاوز از حد اعتدال است، (راغب اصفهانی، المفردات فی غریب القرآن، بی تا: ۱ / ۴۰۷) و این جمله می تواند اشاره به عدم اسراف در خوردن و یا عدم اسراف در بخشش باشد، زیرا پاره ای از اشخاص به قدری دست و دل بازند که هر چه دارند به این و آن می دهند و خود و فرزندانشان بی بهره می مانند.

در آیه ای دیگر خداوند بنی آدم را از اسراف بر حذر می دارد و می فرماید: «يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا وَ اشْرَبُوا وَ لَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» (أعراف/۳۱)؛ کلمه "اسراف" کلمه بسیار جامعی است که هر گونه زیاده روی در کمیت و کیفیت و بیهوده گرایی و اتلاف و مانند آن را شامل می شود، و این روش قرآن است که به هنگام تشویق به استفاده کردن از مواهب آفرینش، فوراً جلوه سوء استفاده را گرفته و به اعتدال توصیه می کند.

از نظر قرآن، اقتصاد و ثروت مایه قوام جامعه است و امور اقتصادی مردم جایگاهی مهم در حد مسائل اعتقادی و عبادی دارد (بقره آیات؛ ۳، ۳۱، ۴۳، ۸۳، ۱۷۷ و ۲۷۷) بر این اساس می بایست همگان از شخص و جامعه و دولت و سازمان های نظامی در مسیر اقتصاد سازنده و مثبت حرکت کنند بنابراین هر کسی که با مصرف زیاد و اسراف و تبذیر بخشی از ابزارهای رشدی و کمالی را از میان ببرد می بایست پاسخگوی خدا و جامعه انسانی باشد.

بر اساس این آیات قرآن یکی از مهم ترین راهکارها در اقتصاد مقاومتی، برای مقابله با تحریم های اقتصادی، قناعت ورزی و تکیه بر اقتصاد و توان داخلی است. این مطلب از آیات سوره یوسف از آیه (۴۷ تا ۵۵) فهمیده می شود که از جمله برنامه ریزی صرفه جویی در همه

۱۱. صدوق، محمدبن علی بن بابویه، ۱۴۱۷ ق، امالی، قم: مرکز الطباعة و النشر فی مؤسسه البعث.
۲۲. صفایی، رضا، نقش نیروهای مسلح در تحقق اقتصاد مقاومتی با تأکید بر رهنمودهای مقام معظم رهبری، فصلنامه تخصصی مکتب دفاعی امام خامنه‌ای، سال پنجم، شماره ده، ۱۴۰۰ ش.
۳. طباطبایی سید محمدحسین، المیزان فی تفسیر القرآن، چاپ پنجم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین، ۱۴۱۷ ق.
۴۴. طباطبائی، سید محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی، انتشارات اسلامی، ۱۳۶۴.
۵۵. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع‌البیان فی تفسیر القرآن، چاپ سوم، ناصر خسرو تهران، ۱۳۷۲ ش.
۶۶. عبدالملکی، حجت‌الله، اقتصاد مقاومتی: درآمدی بر مبانی، سیاست‌ها و برنامه عمل، جلد اول، تهران: انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق علیه‌السلام.
۷۷. عروسی حویزی عبد علی بن جمعه تفسیر نور الثقلین قم انتشارات اسماعیلیان سال چاپ: ۱۴۱۵ ق
۸۸. فیروزآبادی، مجدالدین، قاموس المحيط، داراحیاء التراث العربی، چاپ اول، ۱۴۱۲ ق.
۹۹. فیض کاشانی، ملامحسن، تفسیر الصافی، انتشارات الصدر تهران، ۱۴۱۵ ق.

